Kohtulahendite kogumik

EUROOPA KOHTU OTSUS (suurkoda)

27. märts 2012*

EÜ artikkel 82 — Turgu valitsevas seisundis postiettevõtja, kellel on teatavate aadressiga saadetiste edastamise universaalteenuse osutamise kohustus — Konkurendi teatavatele endistele klientidele madala hinna kehtestamine — Tahtluse kohta tõendite puudumine — Hinnadiskrimineerimine — Madalad ja valikulised hinnad — Konkurendi tegelik või potentsiaalne väljatõrjumine — Mõju konkurentsile ja seega tarbijatele — Objektiivne põhjendus

Kohtuasjas C-209/10,

mille ese on ELTL artikli 267 alusel Højestereti (Taani) 27. aprilli 2010. aasta otsusega esitatud eelotsusetaotlus, mis saabus Euroopa Kohtusse 3. mail 2010, menetluses

Post Danmark A/S

versus

Konkurrenceråd,

menetluses osales:

Forbruger-Kontakt a-s,

EUROOPA KOHUS (suurkoda),

koosseisus: president V. Skouris, kodade esimehed A. Tizzano, J. N. Cunha Rodrigues, K. Lenaerts, J.-C. Bonichot, kohtunikud A. Rosas, A Ó Caoimh (ettekandja), L. Bay Larsen, T. von Danwitz, A. Arabadjiev ja E. Jarašiūnas,

kohtujurist: P. Mengozzi,

kohtusekretär: ametnik C. Strömholm,

arvestades kirjalikus menetluses ja 1. märtsi 2011. aasta kohtuistungil esitatut,

arvestades kirjalikke märkusi, mille esitasid:

— Post Danmark A/S, esindajad: *advokat* S. Zinck, *Rechtsanwalt* T. Lübbig ja *advokat* N. Westergaard,

— Forbruger-Kontakt a-s, esindaja: *advokat* P. Stig Jakobsen,

— Taani valitsus, esindaja: C. Vang, keda abistas *advokat* O. Koktvedgaard,

* Kohtumenetluse keel: taani.

— Tšehhi valitsus, esindajad: M. Smolek, T. Müller ja V. Štencel,

— Itaalia valitsus, esindaja: G. Palmieri, keda abistas *avvocato dello Stato* F. Arena,

— Euroopa Komisjon, esindajad: B. Gencarelli, U. Nielsen ja K. Mojzesowicz,

— EFTA järelevalveamet, esindajad: X. Lewis ja M. Schneider,

olles 24. mai 2011. aasta kohtuistungil ära kuulanud kohtujuristi ettepaneku,

on teinud järgmise

otsuse

1 Eelotsusetaotlus käsitleb EÜ artikli 82 tõlgendamist.

2 Eelotsusetaotlus esitati vaidluses, mille pooled on Post Danmark A/S (edaspidi „Post Danmark") ja Konkurrencerådet (konkurentsinõukogu) ning mis puudutab hindu, mille Post Danmark kehtestas oma konkurendi Forbruger-Kontakt a-s (edaspidi „Forbruger-Kontakt") kolmele endisele kliendile.

Põhikohtuasi ja eelotsuse küsimused

3 Post Danmark ja Forbruger-Kontakt on Taanis kaks kõige suuremat ettevõtjat aadressita postisaadetiste (reklaammaterjal, telefoniraamatud, kataloogid, kohalikud ja piirkondlikud ajalehed jne) edastamise turul. Eelotsusetaotluse kohaselt on see tegevussektor täielikult avatud ja seda ei reguleeri postiteenuseid käsitlevad Taani õigusaktid. Põhikohtuasjas puudub vaidlus selle üle, et asjassepuutuvaks tooteturuks on aadressita postisaadetiste edastamise turg Taanis.

4 Põhikohtuasja asjaolude asetleidmise ajal oli Post Danmarkil selliste aadressiga kirjade ja pakkide edastamise monopol, mis ei ületanud teatud kaalu, ning monopoliga kaasnes edastamise ainuõiguse tõttu kohustus osutada alla seda kaalu jäävate aadressiga postisaadetiste edastamise universaalteenust. Nimetatud ettevõtjal oli selleks kogu riigi territooriumi kattev jaotusvõrk, mida kasutati ka aadressita postisaadetiste edastamiseks.

5 Søndagsavisen a-s ajakirjanduskontserni kuuluva üksuse Forbruger-Kontakt peamine tegevusala on aadressita postisaadetiste edastamine. Põhikohtuasja asjaolude asetleidmise ajal oli ta loonud peaaegu üleriikliku jaotusvõrgu eelkõige väiksemate edastusettevõtjate omandamise kaudu.

6 Kuni 2004. aastani olid Forbruger-Kontakti suured kliendid kolm jaemüügikettide sektori ettevõtjat Superbest, Spar ja Coop. Post Danmark sõlmis 2003. aasta lõpus nimetatud kolme kontserniga lepingud, mille alusel ta kohustus alates 1. jaanuarist 2004 edastama nende aadressita postisaadetisi.

7 Enne lepingu sõlmimist Post Danmarkiga oli Coop läbirääkimisi pidanud nii selle ettevõtja kui ka Forbruger-Kontaktiga. Nende kahe ettevõtja pakkumised olid hinnalt sarnased ja Post Danmarki hinnapakkumine oli ainult veidi soodsam.

8 Forbruger-Kontakti kaebuse alusel vastu võetud 29. septembri 2004. aasta otsuses järeldas Konkurrencerådet, et Post Danmark on kuritarvitanud oma turgu valitsevat seisundit aadressita postisaadetiste edastamise turul Taanis, kohaldades klientuuri endaga sidumise eesmärgil konkreetsele sihtgrupile suunatud allahindluste strateegia, kuna esiteks ei kohelnud ta oma kliente hindade ja allahinduste osas võrdselt (Konkurrencerådet kvalifitseeris selle „teiseseks hinnadiskrimineerimiseks") ja teiseks kehtestas ta Forbruger-Kontakti endistele klientidele erinevad hinnad võrreldes nendega,

mida ta kohaldas oma olemasolevatele klientidele, suutmata õigustada neid olulisi erinevusi oma hinnatingimustega ja allahindlusi oma kuludega (Konkurrencerådet kvalifitseeris selle „esmaseks hinnadiskrimineerimiseks").

9 Eelotsusetaotluse esitanud kohus märgib, et kuigi kontsernile Coop pakutud hind ei võimaldanud Post Danmarkil katta oma „keskmisi kogukulusid", kattis see „keskmised täiendkulud".

10 Post Danmarki hinnangul võimaldas nimetatud kontserniga sõlmitud leping olulist mastaabisäästu, mis tekkis eelkõige seoses sellega, et see leping hõlmas nimetatud kontserni viit kaupluseketti, ehk kuni viit postisaadetist majapidamise kohta. Eelotsusetaotlusest nähtub selle kohta, et Post Danmarki poolt aadressita postisaadetiste edastamise kulu langes 2003.–2004. aastal 0,13 Taani krooni võrra saadetise kohta.

11 Konkurrencerådet oli aga seisukohal, et kulude analüüsi seisukohast ei mõjutanud see asjaolu üldist hinnangut, mis anti Post Danmarki poolt kontserni Coop suhtes kohaldatud hinnapoliitikale. Nimelt esiteks ei olnud mainitud mastaabisäästule põhinevat kriteeriumi Post Danmarki üldises hinna- ja allahindluspoliitikas ning teiseks ei ole ühele majapidamisele mitme postisaadetise kohaletoimetamisega saavutatav kulude marginaalne vähenemine seotud sellega, et saadetiste saatja on sama isik.

12 Konkurrenceankenævnet (konkurentsiasjade kaebuste lahendamise komisjon) jättis 1. juuli 2005. aasta otsusega Konkurrencerådeti 29. septembri 2004. aasta otsuse muutmata.

13 Konkurrenceankenævnet jättis samuti jõusse Konkurrencerådeti 24. novembri 2004. aasta otsuse, milles tuvastati, et see, et Post Denmark tegeles tahtlikult konkurentsi kõrvaldamisega, ei ole tõendatud, ning järeldati, et turuhinnast oluliselt madalamaid hindu kehtestades ei ole see ettevõtja kuritarvitanud oma turgu valitsevat seisundit aadressita postisaadetiste edastamise turul.

14 Konkurrencerådeti ja Konkurrenceankenævneti need otsused on seega muutunud lõplikuks esiteks järelduse osas, et turuhinnast oluliselt madalama hinna kehtestamisega ei ole turgu valitsevat seisundit kuritarvitatud, ja teiseks järelduse osas, et niisugune kuritarvitus esines Post Danmarki klientidele, välja arvatud kontsernidele SuperBest, Spar ja Coop. suunatud „teisese hinnadiskrimineerimise" poliitika tõttu.

15 Kuna need otsused puudutasid turgu valitseva seisundi kuritarvitamist viidatud kontsernidele kehtestatud madalate ja valikuliste hindade tõttu, kaebas Post Danmark nende otsuste peale edasi Østre Landsretile (ida ringkonnakohus).

16 Viimati nimetatud kohus jättis 21. detsembri 2007. aasta otsusega Konkurrencerådeti ja Konkurrenceankenævneti otsused muutmata osas, milles järeldati, et Post Danmark on kuritarvitanud turgu valitsevat seisundit aadressita postisaadetiste edastamise turul Taanis sellega, et aastatel 2003–2004 kohaldas ta Forbruger-Kontakti endiste klientide suhtes erinevat hinnapoliitikat võrreldes tema enda juba olemasolevate klientidega, suutmata põhjendada seda erinevust oma kuludega.

17 Post Danmark esitas eelotsusetaotluse esitanud kohtule Østre Landsreti kohtuotsuse peale apellatsioonkaebuse. Ta väitis nimelt, et vastavalt kriteeriumidele, mis tulenevad 3. juuli 1991. aasta otsusest kohtuasjas C-62/86: AKZO *vs.* komisjon (EKL 1991, lk I-3359) ja mida „muudeti" komisjoni 20. märtsi 2001. aasta otsusega 2001/354/EÜ EÜ asutamislepingu artikli 82 kohaldamise menetluses (juhtum COMP/35.141 – Deutsche Post AG) (EÜT L 125, lk 27), saab kontsernile Coop kehtestatud hindu pidada kuritarvitavaks ainult siis, kui tuvastatud on konkurendi väljatõrjumise tahe. Konkurrencerådet oli aga seisukohal, et konkurendi väljatõrjumise tahe ei ole kindlasti esinema pidav tingimus selleks, et valikulise ja keskmisest kogukulust madalama, kuid keskmisest täiendkulust kõrgema hinna kehtestamine oleks kvalifitseeritav turgu valitseva seisundi kuritarvitamiseks.

18 Nendel tingimustel otsustas Højesteret menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmised eelotsuse küsimused:

„1. Kas EÜ artiklit 82 tuleb tõlgendada nii, et turgu valitseva seisundiga postiettevõtja poolt, kellel on universaalteenuse osutamise kohustus, valikulist hindade alandamist nii, et hindade tase jääb tema keskmistest kogukuludest madalamale, kuid tema keskmistest täiendkuludest kõrgemale, võib käsitada kuritarvitava väljatõrjumisena, kui on tuvastatud, et konkurendi kõrvaldamine ei olnud sellise hinnataseme kehtestamise eesmärk?

2. Kui vastus esimesele küsimusele on, et neil tingimustel võib valikulist hindade alandamist käsitada teatud asjaoludel kuritarvitava väljatõrjumisena, siis milliseid asjaolusid peab siseriiklik kohus arvesse võtma?"

Eelotsuse küsimused

19 Oma küsimustes, mida tuleb uurida koos, soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt teada, millised on asjaolud, mille esinemisel saab madalate hindade poliitikat, mida turgu valitsevas seisundis ettevõtja kohaldas konkurendi teatud endiste klientide suhtes, pidada EÜ artikliga 82 vastuolus olevaks kuritarvitavaks väljatõrjumiseks, ja täpsemalt, kas niisuguse väljatõrjumise tuvastamiseks võidakse tugineda ainult sellele ühele asjaolule, et turgu valitsevas seisundis ettevõtja poolt ühele ainsale kliendile kehtestatud hind on madalam kui asjassepuutuva tegevusega seostatav keskmine kogukulu, kuid suurem kui selle keskmine täiendkulu.

20 Kohtupraktikast tuleneb, et EÜ artiklit 82 ei kohaldata mitte üksnes tegevusele, millega tarbijale tekitatakse otsest kahju, vaid ka tegevusele, millega tarbijale tekitatakse kahju konkurentsi kahjustades (17. veebruari 2011. aasta otsus kohtuasjas C-52/09: TeliaSonera Sverige, EKL 2011, lk I-527, punkt 24 ja seal viidatud kohtupraktika). Just selles tähenduses tuleb mõista eelotsuse küsimustes kasutatud väljendit „kuritarvitav väljatõrjumine".

21 Väljakujunenud kohtupraktikast tuleneb, et turgu valitseva seisundi tuvastamine ei ole iseenesest etteheide sellele ettevõtjale (vt 9. novembri 1983. aasta otsus kohtuasjas 322/81: Nederlandsche Banden-Industrie-Michelin *vs*. komisjon, EKL 1983, lk 3461, punkt 57, ja 16. märtsi 2000. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-395/96 P ja C-396/96 P: Compagnie maritime belge transports jt *vs*. komisjon, EKL 2000, lk I-1365, punkt 37). Nimelt ei ole EÜ artikli 82 eesmärk kindlasti takistada ettevõtjal jõuda turul tänu oma toodete omadustele turgu valitseva seisundini (vt eelkõige eespool viidatud kohtuotsus TeliaSonera Sverige, punkt 24). Selle sätte eesmärk ei ole ka tagada, et turule jääksid konkurendid, kes on vähem tõhusad kui turgu valitsevas seisundis ettevõtja.

22 Seega ei pruugi väljatõrjuv toime vaba konkurentsi kahjustada (vt analoogia alusel eespool viidatud kohtuotsus TeliaSonera Sverige, punkt 43). Juba oma sisult võib toodete omaduste konkurents viia turu kadumiseni või vähem tõhusate ja seega tarbijale muu hulgas hinna, valiku, kvaliteedi ja innovatsiooni seisukohast vähem huvi pakkuvate konkurentide äralangemiseni.

23 Samuti ilmneb väljakujunenud kohtupraktikast, et turgu valitsevas seisundis ettevõtjal lasub eriline kohustus mitte kahjustada oma tegevusega tõhusat ja moonutamata konkurentsi siseturul (vt 2. aprilli 2009. aasta otsus kohtuasjas C-202/07 P: France Télécom *vs*. komisjon, EKL 2009, lk I-2369, punkt 105 ja seal viidatud kohtupraktika). Kui turgu valitsev seisund on tekkinud varem seadusega kehtestatud monopolist, tuleb seda asjaolu arvesse võtta.

24 Tuleb ka meenutada, et EÜ artikkel 82 puudutab muu hulgas turgu valitsevas seisundis ettevõtja niisugust tegevust, mis tarbijat kahjustades takistab veel turul olemas oleva konkurentsi säilimist või arenemist vahenditega, mis erinevad nendest vahenditest, mida kasutatakse tavapärases konkurentsis, mis rajaneb ettevõtjate sooritustel (vt selle kohta eespool viidatud kohtuotsus AKZO *vs*. komisjon,

punkt 69; eespool viidatud kohtuotsus France Télécom *vs.* komisjon, punktid 104 ja 105, ning 14. oktoobri 2010. aasta otsus kohtuasjas C-280/08 P: Deutsche Telekom *vs.* komisjon, EKL 2010, lk I-9555, punktid 174, 176 ja 180 ning seal viidatud kohtupraktika).

25 Seega keelab EÜ artikkel 82 muu hulgas turgu valitseval ettevõtjal rakendada strateegiat, millel võib olla sama tõhusate konkurentide jaoks väljatõrjuv mõju, tugevdades tema turgu valitsevat seisundit muude vahenditega kui need, mis põhinevad toodete omaduste konkurentsil. Seda silmas pidades ei saa igasugust hinnakonkurentsi seega pidada õiguspäraseks (vt selle kohta eespool viidatud kohtuotsused AKZO *vs.* komisjon, punktid 70 ja 72; France Télécom *vs.* komisjon, punkt 106, ning Deutsche Telekom *vs.* komisjon, punkt 177).

26 Selle tuvastamiseks, kas turgu valitsevas seisundis ettevõtja kuritarvitas oma hinnapraktikaga nimetatud seisundit, tuleb hinnata kõiki asjaolusid ja uurida, kas see praktika teeb võimatuks või piirab ostja võimalust valida oma tarneallikaid, takistab konkurentide pääsemist turule, rakendab kaubanduspartneritele võrdväärsete tehingute puhul erinevaid tingimusi, pannes nad seega ebasoodsasse konkurentsiolukorda, või tugevdab turgu valitsevat seisundit konkurentsi kahjustamisega (vt selle kohta eespool viidatud kohtuotsus Deutsche Telekom *vs.* komisjon, punkt 175 ja seal viidatud kohtupraktika).

27 Eespool viidatud kohtuotsuses AKZO *vs.* komisjon, milles tuli kindlaks teha, kas ettevõtja oli kohaldanud turuhinnast oluliselt madalamat hinda, otsustas Euroopa Kohus esiteks selle kohtuotsuse punktis 71, et hindu, mis on madalamad kui keskmine „muutuvkulu" (st kulu, mis kõigub lähtuvalt toodetud kogusest), tuleb üldjuhul pidada kuritarvitavaks, kuna eeldatakse, et turgu valitsevas seisundis ettevõtja poolt niisuguste hindade kehtestamise majanduslik eesmärk ei ole muud kui konkurentide väljatõrjumine. Teiseks otsustas ta nimetatud kohtuotsuse punktis 72, et hinnad, mis on madalamad keskmisest kogukulust, kuid kõrgemad kui keskmine muutuvkulu, loetakse kuritarvitavaks juhul, kui need on kehtestatud konkurendi väljatõrjumise kavatsusega.

28 Turgu valitsevas seisundis ettevõtja madala hinna poliitika õiguspärasuse hindamisel lähtus Euroopa Kohus seega kriteeriumidest, mis põhinesid turgu valitsevas seisundis ettevõtja asjassepuutuvate hindade ja teatud kulude võrdlusel ning tema strateegial (vt eespool viidatud kohtuotsused AKZO *vs.* komisjon, punkt 74, ja France Télécom *vs.* komisjon, punkt 108).

29 Mis puudutab Post Danmarki võimalikku konkurentsivastast strateegiat, siis nähtub toimikust, et vaidluse aluseks olnud kaebus põhines väitel, et madalate hindade poliitika tõttu, mis oli suunatud Post Danmarki konkurendi teatud suurtele klientidele, võis ta selle konkurendi turult kõrvaldada. Kuid nagu nähtub eelotsusetaotlusest, ei ole tuvastatud, et Post Danmark soovis tahtlikult seda konkurenti välja tõrjuda.

30 Lisaks, vastupidi Taani valitsuse – kes esitab käesolevas menetluses märkusi Konkurrencerådeti poolt põhikohtuasjas esitatud nõude toetuseks – argumentatsioonile ei saa kuritarvitavale väljatõrjumisele viidata ainult asjaolu, et turgu valitsevas seisundis ettevõtja tegevuse – nagu hinnapoliitika põhikohtuasjas – saab kvalifitseerida „hinnadiskrimineerimiseks", mis seisneb erinevatele klientidele või kliendikategooriatele erineva hinna kehtestamises kauba või teenuse eest, mille kulu on sama, või vastupidi, sama hinna kehtestamises klientidele, kelle puhul pakkumise kulu on erinev.

31 Käesolevas asjas tuleneb toimikust, et hinna/kulu võrdluses ei lähtunud Taani konkurentsiasutus mitte mõistest „muutuvkulu", mida mainitakse eespool viidatud kohtuotsuse AKZO *vs.* komisjon pinnalt tekkinud kohtupraktikas, vaid ühest teisest mõistest, mida see ametiasutus tähistas „täiendkuluna". Selle kohta nähtub muu hulgas Taani valitsuse kirjalikest märkustest ja tema kirjalikest vastustest Euroopa Kohtu küsimustele, et see ametiasutus määratles „täiendkulu" kui „kulu, mis kaoks lühikese või keskmise aja jooksul (kolm kuni viis aastat), kui Post Danmark lõpetaks aadressita postisaadetiste

edastamise tegevuse”. Lisaks märkis see valitsus, et „keskmine kogukulu” oli määratletud kui „keskmine täiendkulu, millele liideti hinnangu alusel kindlaks määratud osa Post Danmarki ühistest kuludest, mis on seotud universaalteenuse osutamise kohustusest erinevate tegevustega”.

32 Kuid nagu märkis ka nimetatud valitsus oma kirjalikes vastustes nendele küsimustele, on põhikohtuasja iseärasus suured kulud, mis on seotud nii Post Danmarki universaalteenuse osutamise kohustust puudutava tegevusega kui ka aadressita postisaadetiste edastamise tegevusega. Need „ühised” kulud tekivad eelkõige seetõttu, et põhikohtuasja asjaolude asetleidmise ajal kasutas Post Danmark sisuliselt sama infrastruktuuri ja sama personali nii aadressita postisaadetiste edastamisel kui ka tema kohustuseks oleva teatavate aadressiga saadetiste universaalteenuse osutamisel. See valitsus märgib, et Konkurrencerådeti hinnangul võivad juhul, kui Post Danmark lõpetaks aadressita postisaadetiste edastamise, universaalteenuse osutamise tegevusega seotud kulud piirduda kolme kuni viie aastase perioodiga, kuna Post Danmarki poolt aadressita postisaadetiste edastamisel sai kasutada tema „jaotusvõrgu ühiseid vahendeid”.

33 Neid asjaolusid arvestades tuleneb toimikust, eriti käesoleva otsuse punktis 13 viidatud Konkurrencerådeti 24. novembri 2004. aasta otsuse punktidest 148–151 ja 200, et selle kulu hindamiseks, mida Konkurrencerådet pidas „keskmiseks täiendkuluks”, võttis ta muu hulgas arvesse mitte ainult neid püsi- ja muutuvkulusid, mis olid seotud ainult aadressita postisaadetiste edastamise tegevusega, vaid ka kuluelemente, mis olid määratletud kui „ühised muutuvkulud”, „75% seostatavast ühisest logistikavõimsusest” ja „25% seostamatutest ühistest kuludest”.

34 Tuleb märkida, et põhikohtuasja eriomastel asjaoludel tundub olevat sellise liigitusmeetodi eesmärk kindlaks teha peamine osa kuludest, mis on seostatavad aadressita postisaadetiste edastamisega.

35 Selle hinnangu tulemusena tuvastati muu hulgas, et kontsernile Coop pakutud hind ei võimaldanud Post Danmarkil katta aadressita postisaadetiste edastamisega seostatavat keskmist kogukulu, kuid see võimaldas katta selle tegevusega seotud keskmise täiendkulu, nagu Taani konkurentsiasutus neid kulusid olid hinnanud.

36 Lisaks puudub vaidlus selle üle, et käesolevas asjas hinnati kontsernidele Spar ja SuperBest pakutud hindu kõrgemaks kui nimetatud keskmine kogukulu, nagu see ametiasutus seda kulu oli hinnanud. Neil tingimustel ei saa asuda seisukohale, et sellistel hindadel on konkurentsivastaseid tagajärgi.

37 Mis puudutab kontsernile Coop kehtestatud hindu, siis ei saa niisugust hinnapoliitikat, nagu on arutluse alla põhikohtuasjas, kvalifitseerida kuritarvitavaks väljatõrjumiseks ainult seetõttu, et turgu valitsevas seisundis ettevõtja poolt ühele kliendile kehtestatud hind on madalam kui asjassepuutuva tegevusega seostatav keskmine kogukulu, kuid suurem kui selle tegevusega seotud keskmine täiendkulu, nagu neid vastavaid kulusid oli põhikohtuasjas hinnatud.

38 Nimelt, kui turgu valitsevas seisundis ettevõtja kehtestab oma hinnad tasemel, mis katab põhilise osa toote turustamisega või asjassepuutuva teenuse osutamisega seostatavatest kuludest, on selle ettevõtjaga sama tõhusal konkurendil põhimõtteliselt võimalus nende hindadega konkureerida, ilma et tal tekiks pikas perspektiivis kahjum, mida ta ei suuda välja kannatada.

39 Eelotsusetaotluse esitanud kohtu ülesanne on hinnata põhikohtuasja asjassepuutuvaid asjaolusid käesoleva kohtuotsuse eelmises punktis märgitut arvestades. Igal juhul nähtub Euroopa Kohtu menetluse toimikust muu hulgas, et Forbruger-Kontakt suutis oma edastusvõrgu alles hoida hoolimata kolme kliendi postisaadetiste mahu kaotamisest ja 2007. aasta jooksul võtta üle nii kontserni Coop kui ka kontserni Spar postisaadetiste teenuse.

40 Kui eelotsusetaotluse esitanud kohus siiski tuvastab selle hinnangu tulemusel, et Post Danmarki tegevusel on konkurentsivastased tagajärjed, siis tuleb meenutada, et turgu valitsev ettevõtja võib õigustada oma käitumist, mis jääb tõenäoliselt EÜ artikli 82 keelu kohaldamisalasse (vt selle kohta

eelkõige 14. veebruari 1978. aasta otsus kohtuasjas 27/76: United Brands ja United Brands Continentaal *vs*. komisjon, EKL 1978, lk 207, punkt 184; 6. aprilli 1995. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-241/91 P ja C-242/91 P: RTE ja ITP *vs*. komisjon, EKL 1995, lk I-743, punktid 54 ja 55, ning eespool viidatud kohtuotsus TeliaSonera Sverige, punktid 31 ja 75).

41 Nimelt võib niisugune ettevõtja tõendada kas seda, et tema tegevus on objektiivselt vajalik (vt selle kohta 3. oktoobri 1985. aasta otsus kohtuasjas 311/84: CBEM, EKL 1985, lk 3261, punkt 27) või seda, et selle tegevusega kaasnevat väljatõrjuvat mõju võivad tasakaalustada või isegi ületada tõhusust tulenevad eelised, millest võidab ka tarbija (15. märtsi 2007. aasta otsus kohtuasjas C-95/04 P: British Airways *vs*. komisjon, EKL 2007, lk I-2331, punkt 86, ja eespool viidatud kohtuotsus TeliaSonera Sverige, punkt 76).

42 Viimati nimetatud küsimuses tuleb turgu valitsevas seisundis ettevõtjal tõendada, et asjassepuutuvast tegevusest tuleneda võiv tõhususe kasv neutraliseerib konkurentsile tekkiva tõenäolise kahjuliku mõju ja tarbijate huvid puudutatud turul, et tõhususe kasvu sai või võib saada realiseerida tänu sellele tegevusele, et see tegevus on nimetatud kasvu saavutamiseks möödapääsmatu ja et see ei kõrvalda tõhusat konkurentsi olemasoleva või potentsiaalse konkurentsi kõigi või peaaegu kõigi olemasolevate allikate väljatõrjumisega.

43 Käesoleva otsuse punktis 11 välja toodud kaalutluste teemal piisab siinkohal märkusest, et ainult asjaolu, et Post Danmarki kohaldatud hinnakirjades kajastuvate elementide hulgas ei ole sõnaselgelt tõhususe kasvul põhinevat kriteeriumi, ei saa õigustada keeldumist võtta vajaduse korral arvesse sellist tõhususe kasvu, kui selle kasvu tegelik olemasolu ja ulatus on tuvastatud vastavalt käesoleva kohtuotsuse punktis 42 nimetatud nõuetele.

44 Võttes arvesse kõiki eespool esitatud kaalutlusi, tuleb esitatud küsimustele vastata, et EÜ artiklit 82 tuleb tõlgendada nii, et madalate hindade poliitikat, mida turgu valitsevas seisundis ettevõtja kohaldas konkurendi teatavatele endistele olulistele klientidele, ei saa pidada kuritarvitavaks väljatõrjumiseks ainult põhjusel, et hind, mille see ettevõtja kehtestas ühele nendest klientidest, on madalam kui asjassepuutuva tegevusega seostatav keskmine kogukulu, kuid suurem kui selle tegevusega seotud keskmine täiendkulu, nagu neid kulusid on põhikohtuasja aluseks olnud menetluses hinnatud. Selleks et niisugustel asjaoludel nagu nimetatud kohtuasjas hinnata konkurentsivastase mõju olemasolu, tuleb uurida, kas see hinnapoliitika põhjustab ilma objektiivse õigustuseta selle konkurendi tegeliku või potentsiaalse väljatõrjumise, kahjustades konkurentsi ja seega tarbijate huve.

Kohtukulud

45 Kuna põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus eelotsusetaotluse esitanud kohtus poolelioleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse siseriiklik kohus. Euroopa Kohtule märkuste esitamisega seotud kulusid, välja arvatud poolte kohtukulud, ei hüvitata.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (suurkoda) otsustab:

EÜ artiklit 82 tuleb tõlgendada nii, et madalate hindade poliitikat, mida turgu valitsevas seisundis ettevõtja kohaldab konkurendi teatavatele endistele klientidele, ei saa pidada kuritarvitavaks väljatõrjumiseks ainult põhjusel, et hind, mille see ettevõtja kehtestas ühele nendest klientidest, on madalam kui asjassepuutuva tegevusega seostatav keskmine kogukulu, kuid suurem kui selle tegevuse keskmine täiendkulu, nagu neid kulusid on põhikohtuasja aluseks olnud menetluses hinnatud. Selleks et niisugustel asjaoludel nagu nimetatud kohtuasjas hinnata konkurentsivastase mõju olemasolu, tuleb uurida, kas see hinnapoliitika põhjustab ilma objektiivse õigustuseta selle konkurendi tegeliku või potentsiaalse väljatõrjumise, kahjustades konkurentsi ja seega tarbijate huve.

Allkirjad